

İLKÖĞRETİM 7. VE 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TELEVİZYON İZLEME PROFİLİ (ÇANAKKALE İLİ ÖRNEĞİ)

Salih Zeki GENÇ*

Fatih GÜNER**

Özet

Televizyon gördüğümüz kutudan veya plazmadan çok daha fazlasıdır. Televizyonun etkileri günümüzde çokça tartışılmakta, televizyonun görüldüğü gibi sessiz ve masum bir kitle iletişim aracı olmadığı, toplumda olumsuz birçok etkisinin olduğu söylenegelmektedir. Televizyonun çocuklar üzerindeki etkilerinin de araştırmalarda sıkça konu edinildiği bilinmektedir. Bu çalışmada, ilk-öğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin televizyon izleme profilini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Ekran karşısında bu kadar vakit geçiren çocukların televizyon izleme profilinin belirlenmesinin bu konuda yapılacak çalışmalara ışık tutacağı ve bu konuda ebeveynlere yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Tekil ve ilişkisel tarama modellerinde tasarlanan bu araştırmanın evrenini Çanakkale merkez ilçedeki ve Biga ilçesindeki ilköğretim okulu öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre araştırma kapsamındaki bireylerin 216'sının (%61.5) evlerindeki televizyon sayısı 1'den fazladır. Televizyon izleme süreleri incelendiğinde 112 katılımcının (%31.9) günde ortalama 2- 3 saat arasında, 87 katılımcının (% 24.8) de günde ortalama 1- 2 saat arasında televizyon izlediği dikkat çekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Aktif aracılık, ana yayın kuşağı, ilköğretim, kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı, televizyon izleme profili

1. Giriş

Televizyon için “eğlendirici”, “ağrı kesici”, “israf diyarı”, “yalnızların yoldaşı”, “aptal kutusu”, “beyaz gürültü”, “zaman hırsızı”, “dünyaya açılan pencere” gibi sözcükler kullanılmaktadır. Televizyon, Williams tarafından “hem teknolojik, hem de kültürel bir biçim” olarak nitelendirilmekte ve televizyonun bir yönüyle teknik bir araç, diğer bir yönüyle de kültür üretim, aktarım ve tüketim (yeniden- üretim) ortamı olduğu ifade edilmektedir (Mutlu, 1999, 11). Mutlu (1991, 15), televizyonun Latince kökenli bir sözcük olup “uzağı görmek” anlamına gelmekte olduğunu belirtmekte ve gerçekten de televizyon sayesinde insanın görme duyusunun en üst düzeye ulaştığını ifade etmektedir. Televizyon denildiğinde aklımıza “haber”, “reyting”, “futbol”, “dizi” vb. kavramlar gelebilir. Televizyonun “ana yayın kuşağı”, “reyting” ve bunlara benzer daha birçok kavramla örülü “değişik boyutlarda teknolojik bir

* Yrd. Doç. Dr.; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Çanakkale.

** Öğretmen, Kozçeşme İlköğretim Okulu, Biga/Çanakkale.

kutu” olduğu söylenebilir. Çünkü televizyon gördüğümüz o araçtan çok daha fazladır. Nitekim bu konu da Mutlu (1991, 33) da Raymond Williams’ın televizyonun gazete başta olmak üzere mitingler, dershaneler, spor alanları, tiyatro, radyo, sinema, reklam posterleri ve panoları gibi kendinden önceki kültürel ve toplumsal etkinliklerinin bileşkesi olduğunu ifade ettiğini belirtmektedir. Televizyonu, Belligüçük (2004, 92) ise “televizyon, hayata ilişkin verileri kendi formatında yeniden montajlayarak ve yeniden kurarak kitlelere ileten bir teknolojidir” şeklinde tanımlamıştır.

Günümüzde insanların niçin televizyon izlediği ya da televizyondan ne tür doyumlar elde ettiği sorusu güncelliğini korumaktadır (Çakır, 2005, 124). Eğlenceyi doyum olarak alan görüş olarak bilinen “Kullanımlar ve Doyumlar Teorisi” (Uses and Gratifications Theory), medya kullanıcılarına medyayı neden kullandıkları hakkında sistematik olarak sorgulayan araştırmayı yansıtmaktadır (Vorderer, 2001, 257’ten aktaran; Çakır, 2005, 125).

Kullanımlar ve Doyumlar Kuramı’na göre psikolojik tatmin amacıyla medyaya yönelen insanlar dört nedenle medyayı izlemektedirler. Bu nedenleri “duygusal rahatlık ve gündelik gerginliklerden kurtulma hazzı elde etmek”, “kişisel ilişkileri geliştirmek, dost arkadaş edinmek ve yalnızlıktan kurtulma yollarını öğrenmek ya da bazı özdeşlikler kurarak, buna yönelik ihtiyaçlarını sanal olarak karşılamak”, “başkalarını etkilemek ve başkalarının görüş alanına girip prestij elde etmek, taktir-itibar görmek, estetik ve edebi beceriler kazanmak, başarıya kendini motive etmek” ve “inandıklarının teyit edildiğini görmek, doğru yolda olduğundan emin olmak, kendisinin ve başkalarının kişiliğini çözümleyerek, kendini ve başkalarını konumlandırarak” olarak sıralayabiliriz (Anık, 2003, 72-73).

Televizyonun bugünkü kullanım biçimi ve yayın politikası uzakları yakınlaştırırken, yakınımızı bizden ustaca uzaklaştırmakta, evin içindeki aile bireyleri arasında bile yalnız bir kalabalık yaratmaktadır (Çakır, 2005, 128). Aynı noktaya temas eden Yılmaz (2006), aile içi iletişimin çocuğun sosyalleşmesindeki önemini vurgulamakta ve televizyonun aile içi iletişime engel olduğunu belirtmekte, bu olumsuzluğu en aza indirmek ve çocukları televizyonun etkilerinden korumak için de “aktif aracılık” adlı yolu önermektedir. Programın gerçekliğini tartışmak, televizyonda izlenen davranışlar hakkında eleştirel yorumlar yapmak, televizyonda sunulan bilgilere ek ve destekleyici bilgiler sağlamak, aktif aracılık yapmaktır (Nathanson, 2001’den aktaran; Yılmaz, 2006). Televizyon izlenirken bireylerin pasif durumda oldukları ve televizyon programlarını sessizce takip ettikleri, özellikle ailece televizyon izlenirken çocukların aile büyükleri tarafından susturulduğu günlük hayatta sıkça karşılaşılan bir durumdur. Bu durumda “aktif aracılık” kavramının sıkça göz ardı edildiği söylenebilir.

Dünya üzerinde ilk düzenli televizyon yayını, 1936 yılında İngiltere’de başlamış, bu ülkeyi A.B.D. ve diğer ülkeler takip etmiştir. Ülkemizde ilk televizyon yayını 1968’de gerçekleşmiştir. Radyo ile kıyaslandığında televizyonun ülkemize getirilmesinde geç kaldığı görülmektedir (Özcan, 1986, 366). Sadi (2007, 22), televizyonun işlevlerini; haber verme, eğitim, eğlendirme, inandırma olmak üzere dört grupta toplamaktadır. Televizyonun bu işlevlerine “kamuoyunu oluşturma ve kamuoyunu açıklama”, “denetim ve eleştiri”, “mal ve hizmetlerin tanıtımı”, “ulusal bütünleşmeyi sağlama” işlevlerini de eklememiz yerinde olacaktır. Dünya hızlı bir şekilde değişmekte, bu değişimlerden insanları haberdar etmek ise televizyonun işlevlerinden

birisi haline gelmiştir. Televizyonun geniş kitlelere ulaşarak, izleyicinin dünyada olup bitenleri istediği an görmesini ve bilgi sahibi olmasını sağladığı yadsınamaz bir gerçektir. Televizyonun bir eğlence aracı olarak da görüldüğü, gençlerin boş zamanlarını geçirmelerini sağlayarak dinlenmelerini ve eğlenmelerini sağladığı; fakat bunların yanında gençlerin kitap okuma ve spor yapma gibi başka etkinlikler yapmalarını engelleyebildiği ve gençlerin uyku düzenini de aksatabildiği de bilinmektedir (Sadi, 2007, 22). Diğer taraftan bunun aksi yönde görüşler de bulunmaktadır. Örneğin, Akar (2002, 30), televizyon izlemenin kişiye yeni fikirler aşıladığını, görüşünü genişlettiğini ve eleştiri yeteneğini geliştirdiğini; ayrıca düşük gelir gruplarına mensup aile bireylerinin odalarına dünyayı getirdiğini belirtmekte dolayısıyla toplum için bir kazanç olduğunu dile getirmektedir.

Sadi (2007, 29), televizyon programları içinde en popüler olanların diziler olduğunu ifade etmektedir. Burada kısaca dizi kavramına değinilmesi gerektiği düşünülmektedir. Kaynaklarda dizi kavramı seriyal kavramı ile birlikte ele alınmaktadır. Dizi ve seriyal kavramları arasında bazı farklılıkların olduğu söylenmektedir. Televizyon dizilerinin her bölümünde genellikle tek bir konu anlatılır. Dizide anlatılan konu, o bölümün sonunda biter ve dizi bir sonraki bölüme hemen hemen aynı karakterlerle fakat farklı bir konuyla başlar (Özdin, 2003, 35). Seriyallerin yapısı ise yıllarca devam edebilecek şekilde bitimsizdir. Seriyalde ara sıra daha kısa konular da anlatılıp bitirilse de, kesintisiz bir öykü anlatılır. Her bölüm olayın en heyecanlı yerinde bitirilir: Hanedan, Dallas, Yalan Rüzgarı bunun tipik örnekleridir (Sadi, 2007, 30).

Gelişen televizyon yayın ve teknikleriyle birlikte televizyondan en çok etkilenen kitle olan çocuklar üzerindeki araştırmalar günümüzde önemli boyutlara ulaşmıştır. Fransa'da yapılan bir araştırmada çocuklara yöneltilen "Babanızı mı daha çok seviyorsunuz, yoksa televizyonu mu?" sorusuna çocukların büyük çoğunluğu "Televizyon" cevabını vermişlerdir. Aynı araştırmada sorulan "Babanızı mı tercih edersiniz? Yoksa televizyonu mu?" sorusunu da büyük çoğunluk "Babam olmasa da olabilir. Ama televizyon mutlaka olmalı" şeklinde cevaplamıştır. (Mete, 1999, 40):

Çocukların en çok etkilendikleri program türleri içinde reklamlar önemli yer tutmaktadır. Almanya'da 7- 12 yaş grubu üzerinde yapılan bir araştırma çocukların reklam konusunda %79 oranında televizyondan etkilendiklerini ortaya koymuştur (Mete, 1999, 41).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, ilköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıkları ve televizyon izleme nedenleri, kullanımlar- doyumlar yaklaşımı açısından tespit edilmeye çalışılmıştır. Televizyon izleme alışkanlıklarının ortaya çıkarılması amaçlanan bu çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin evlerinde mevcut televizyon sayısı kaçtır ve ailece izledikleri televizyon evin neresinde bulunmaktadır?
2. Öğrenciler genellikle;
 - a. Haftada kaç gün,
 - b. Günün hangi saatlerinde ve
 - c. Günde ortalama kaç saat televizyon izlemektedirler?

3. Öğrencilerin televizyonda en çok izledikleri program türleri hangileridir?
4. Öğrencilerin televizyonda izledikleri program türleri, cinsiyete bağlı olarak farklılık göstermekte midir?
5. Öğrencilerin televizyonda izledikleri program türleri, sınıf düzeylerine bağlı olarak farklılık göstermekte midir?
6. Öğrencilerin televizyonda izledikleri programlara kimler karar vermektedirler?
7. Öğrencilerin televizyon izleme nedenleri nelerdir?
8. Öğrencilerin televizyon izleme nedenleri, sınıf değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
9. Öğrencilerin televizyon izleme nedenleri, cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
10. Öğrencilerin televizyon izleme nedenleri, ebeveyn eğitim düzeylerine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
11. Öğrenciler, televizyonda hangi tür programların daha faydalı olacağını düşünmektedirler?
12. Öğrencilerin en çok izledikleri televizyon kanalları hangileridir?
13. Öğrencilerin en çok izledikleri televizyon dizileri hangileridir?

Sınırlılıklar

Araştırma, Çanakkale merkez ilçesinde ve Biga ilçesinde bulunan ilköğretim okullarıyla ve araştırmanın amacındaki cevap aranan araştırma sorularıyla sınırlıdır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma tekil ve ilişkisel tarama modellerinde tasarlanmıştır. Genel tarama modellerinden biri olan tekil tarama modelinde, ilgilenen olay, madde, birey, kurum, konu vb. birim ve duruma ait değişkenler, ayrı ayrı tanıtılmaya çalışılır (Karasar, 2007: 79). İlişkisel tarama modellerinde ise iki ve daha çok sayıdaki değişkenin birlikte değişim varlığı ve/ veya derecesi belirlenmeye çalışılmaktadır (Karasar, 2007: 81).

Araştırmada veri toplama tekniklerinden yazışma tekniğinin bir türü olan anketten yararlanılmıştır. Anket 15 ana maddeden (item) oluşmakla birlikte anketin bir kısmını oluşturan televizyon izleme nedenleri ile ilgili ölçek (15. madde), Çakır (2005)'in "Bir Sosyal Etkinlik Olarak Eğlence ve Televizyon (Konya Örneği)" isimli araştırmasından elde edilmiş bir ölçektir. Daha önce yapılmış bu araştırmadan 23 madde (item) seçilmiştir. Televizyon izleme nedenlerini belirlemek için deneklerin belirtilen maddelere katılma dereceleri 5'li Likert tipi ölçekle ölçülmüştür. Eşit aralıklı ölçek yapısına uygun olduğu varsayılan bu ölçeğin aralıkları da; "tamamen katılmıyorum (1)", "katılmıyorum (2)", "fikrim yok (3)", "katılıyorum (4)" ve "tamamen katılıyorum (5)" şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmada cevap aranan diğer sorular için de İlköğretim Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzunun 70. sayfasında yer alan anket formundan yararlanılmıştır. Anket son şekliyle, maddelerin yüzey (face) geçerliliklerinin test edilmesi için 2 uzmana gösterilmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra anketin son hali Çanakkale ilinde Akçapınar İlköğretim Okulu'ndan 27 öğrenci ve

Çanakkale'nin Biga ilçesinde Yeniçiftlik İlköğretim Okulu'ndan 23 öğrenci olmak üzere toplam 50 öğrenci üzerinde ön test (pre-test) yapılarak uygulanmış böylece soruların işleyip işlemediği araştırılmıştır. Ölçme aracının güvenilirliğinin bir göstergesi olan iç tutarlılığı belirlemek için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış ve 0.86 olarak bulunmuştur. Bu sayı ölçeğin güvenilirliği için yeterli kabul edilmiştir. Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemesinde SPSS 10.0 (Statistical Package for The Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. Değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak benimsenmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Çanakkale merkez ilçedeki ve Biga ilçesindeki ilköğretim okulu öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem "oranlı küme" yöntemiyle yapılmıştır. Çalışma evrenini Çanakkale merkez ilçeden Gazi İlköğretim Okulu, Onsekiz Mart İlköğretim Okulu, Barbaros Hayrettin Paşa İlköğretim Okulu, Şemsettin Fatma Çamoğlu İlköğretim Okulu ve Turgutreis İlköğretim Okulu; Biga ilçesinden Kozçeşme İlköğretim Okulu ve Diyarbakırlı Ekrem Ergün İlköğretim Okulu 7. ve 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem dahilindeki okulların buldukları yerleşim birimleri ve öğrenci sayıları çizelge 1'de verilmiştir. Bu okullardan toplam 380 öğrenciye anket uygulanmış uygulama sonucunda yapılan değerlendirmede hatalı ve eksik doldurulan araçlar belirlenip araştırma kapsamından çıkartıldıktan sonra geriye kalan 351 veri toplama aracı değerlendirmeye alınmıştır.

Çizelge 2.2.1. Araştırma Kapsamındaki Okullar, Öğrenci Sınıf Düzeyleri, Öğrenci ve Şube Sayıları İle İlgili Veriler

Kurumun Adı	Bulunduğu Yerleşim Birimi	Sınıf Düzeyi	Şube Sayısı	Öğrenci Sayısı
Gazi İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Merkez	7 ve 8	2	75
Şemsettin Fatma Çamoğlu İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Merkez	7 ve 8	2	22
Onsekiz Mart İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Merkez	7 ve 8	2	49
Barbaros Hayrettin Paşa İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Merkez	7 ve 8	2	93
Turgutreis İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Merkez	7 ve 8	2	33
Diyarbakırlı Ekrem Ergün İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Biga	7 ve 8	2	50
Kozçeşme İlköğretim Okulu	Çanakkale/ Biga	7 ve 8	2	29
Toplam				351

3. Bulgular

3.1. Bağımsız Değişkenlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde önce örnekleme oluşturan öğrencilerin araştırma kapsamında ele alınan bağımsız değişkenlere göre dağılımları çizelgeler halinde verilmiş, daha sonra araştırmanın alt problemlerinin sıralanışına bağlı kalınarak bu problemlere yanıt oluşturmak üzere elde edilen verilerin istatistiksel analizlerine yer verilmiştir.

Araştırma kapsamına toplam 351 öğrenci alınmış ve bu öğrencilerin cinsiyetlerine ilişkin bulgular aşağıda Çizelge 3.1.1’de verilmiştir.

Çizelge 3.1.1. Araştırma Kapsamına Alınan Öğrencilerin Cinsiyetleri

Cinsiyet	N	%
Kız	135	38.5
Erkek	216	61.5
Toplam	351	100.0

Araştırma kapsamına alınan İlköğretim 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin okudukları sınıf düzeyine ilişkin bulgular aşağıdaki Çizelge 3.1.2’de yer almaktadır.

Çizelge 3.1.2. Araştırma Kapsamına Alınan Öğrencilerin Okudukları Sınıf Düzeyleri

Sınıf	N	%
7.sınıf	180	51.3
8.sınıf	171	48.7
Toplam	351	100.0

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin babalarının eğitim durumları 5 gruba ayrılmış ve öğrencilerin baba eğitim düzeylerine ilişkin bulgular, Çizelge 3.1.3’te verilmiştir.

Çizelge 3.1.3. Araştırma Kapsamına Alınan Öğrencilerin Baba Eğitim Durumları

Baba Eğitim Durumu	N	%
okuryazar değil	2	0.6
ilkokul mezunu	97	27.6
ortaokul- dengi okul mezunu	51	14.5
lise ve dengi okul mezunu	113	32.2
fakülte ve yüksek okul mezunu	88	25.1
Toplam	351	100.0

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin annelerinin de eğitim durumları 5 gruba ayrılmış ve öğrencilerin anne eğitim düzeylerine ilişkin bulgular, Çizelge 3.1.4’te verilmiştir.

Çizelge 3.1.4. Araştırma Kapsamına Alınan Öğrencilerin Anne Eğitim Durumları

Anne Eğitim Durumu	N	%
okuryazar değil	9	2.6
ilkokul mezunu	152	43.3
ortaokul- dengi okul mezunu	48	13.7
lise ve dengi okul mezunu	91	25.9
fakülte ve yüksek okul mezunu	51	14.5
Toplam	351	100.0

3.2. Araştırma Sorularına İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmanın “araştırma soruları”nın sıralanışına bağlı kalınarak bu sorulara cevap oluşturmak üzere elde edilen verilerin istatistiksel analizlerine yer verilmiştir.

3.2.1. Öğrencilerin evlerinde mevcut televizyon sayısı kaçtır ve ailece izledikleri televizyon evin neresinde bulunmaktadır? Bu araştırma sorusuna ilişkin bulgular, Çizelge 3.2.1.1 ve Çizelge 3.2.1.2’de gösterilmiştir.

Çizelge 3.2.1.1. Öğrencilerin Evlerindeki Televizyon Sayıları

Televizyon Sayısı	f	%
Yok (0)	2	0.6
1	133	37.9
1’den fazla	216	61.5
Toplam	351	100.0

Çizelge 3.2.1.1.’de görüldüğü üzere araştırma kapsamına alınan öğrencilerin 216’sının (%61.5) evindeki televizyon sayısı 1’den fazladır.

Çizelge 3.2.1.2. Öğrencilerin Ailece İzledikleri Televizyonun Evde Bulunduğu Yer

Tv Yeri	f	%
Oturma odası	302	86.0
Misafir odası	40	11.4
Yatak odası	2	0.6
Mutfak	5	1.4
Tv yok	2	0.6
Toplam	351	100.0

Araştırmaya katılan 351 öğrencinin ailece birlikte izledikleri televizyonun evlerinde buldukları bölümü gösteren Çizelge 3.2.1.2’de görüldüğü üzere öğrencilerden 302’sinin (%86) ailece izledikleri televizyon evin oturma odasında bulunmaktadır.

3.2.2. Öğrenciler genellikle; haftada kaç gün, günün hangi saatlerinde ve günde ortalama kaç saat televizyon izlemektedirler? Bu araştırma sorusuna ilişkin bulgular, Çizelge 3.2.2.1, Çizelge 3.2.2.2 ve Çizelge 3.2.2.3’te ele alınmıştır.

Çizelge 3.2.2.1. Öğrencilerin Haftalık Televizyon İzleme Düzeyleri

Tv İzleme Düzeyi	N	%
Tv izlemiyor	0	0.0
Haftada 1 gün	26	7.4
Haftada 2 gün	45	12.8
Haftada 3 gün	52	14.8
Haftada 4 gün	45	12.8
Haftada 5 gün	26	7.4
Haftada 6 gün	14	4.0
Haftanın her günü	143	40.7
Toplam	351	100.0

Çizelge 3.2.2.1'den görüldüğü üzere öğrencilerden 143'ü (%40.7) haftanın her günü televizyon izlemektedir. Araştırmaya katılan tüm öğrenciler televizyon izlemektedirler.

Çizelge 3.2.2.2. Öğrencilerin Gün İçerisinde Televizyon İzleme Saatleri

Saat Aralıkları	N	%
06- 08 saatleri arası	4	1.1
08- 10 saatleri arası	28	8.0
10- 13 saatleri arası	4	1.1
13- 17 saatleri arası	4	1.1
17- 19 saatleri arası	15	4.3
19- 21 saatleri arası	66	18.8
21- 23 saatleri arası	70	19.9
23- 01 saatleri arası	3	0.9
01- 06 saatleri arası	2	0.6
Düzensiz	155	44.2
Toplam	351	100.0

Çizelge 3.2.2.2'yi incelediğimizde araştırma kapsamındaki öğrencilerin 155'i (% 44.2) televizyonu düzenli olarak günün belirli saatlerinde izlememektedirler. Televizyonun en fazla izlendiği saat aralıkları da 21.00- 23.00 (%19.9) ve 19.00- 21.00 (%18) 'dir.

Çizelge 3.2.2.3. Öğrencilerin Ortalama Televizyon İzleme Süreleri

Tv İzleme Düzeyi	N	%
1 saatten az	63	17.9
1 saatten 2 saate kadar	87	24.8
2 saatten 3 saate kadar	112	31.9
3 saatten 4 saate kadar	42	12.0
4 saatten 5 saate kadar	9	2.6
5 saatten fazla	38	10.8
Toplam	351	100.0

Çizelge 3.2.2.3'teki televizyon izleme süreleri incelendiğinde 112 öğrencinin (%31.9) günde ortalama 2- 3 saat arasında, 87 öğrencinin (% 24.8) de günde ortalama 1- 2 saat arasında televizyon izlediği dikkat çekmektedir.

3.2.3. Öğrencilerin televizyonda izledikleri program türleri hangileridir? Bu araştırma sorusuna ilişkin bulgular, Çizelge 3.2.3.1' de ele alınmıştır.

Çizelge 3.2.3.1. Öğrencilerin İzledikleri Program Türleri

Program Türleri	f	%
haber- belgesel	30	8.5
sağlık	2	0.6
çizgi film	31	8.8
müzik- eğlence	37	10.5
spor- yarışma	49	14.0
reklam	1	0.3
diziler	187	53.3
diğer	14	4.0
Toplam	351	100.0

Çizelge 3.2.3.1' de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin 187'si (%53.3) dizi izlemeyi tercih etmektedirler. Televizyon dizilerini spor- yarışma programları (%14), müzik- eğlence programları (%10.5), çizgi filmler (%8.8) ve haber- belgesel (%8.5) programları takip etmektedir.

3.2.4. Öğrencilerin televizyonda izledikleri program türleri cinsiyete bağlı olarak farklılık göstermekte midir? Öğrencilerin televizyonda izledikleri program türlerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla ki-kare testi yapılmış ve sonuçlar, Çizelge 3.2.4.1'de verilmiştir.

Çizelge. 3.2.4.1. Öğrencilerin Cinsiyetleri İle İzledikleri Program Türleri Arasındaki Farklılıklara İlişkin Bulgular

Cinsiyet	haber ve belgesel	sağlık	çizgi film	müzik ve eğlence	spor ve yarışma	reklamlar	diziler	diğer	TOPLAM	
Kız (sayı)	8	1	4	19	10	0	91	2	135	
(yüzde)	%6.0	%0.7	%3.0	%14.0	%7.4	%0.0	%67.5	%1.4	%100.0	
Erkek (sayı)	23	1	27	18	39	1	96	11	216	
(yüzde)	%10.6	%0.5	%12.5	%8.3	%18.0	%0.5	%44.5	%5.1	%100.0	
TOPLAM	31	2	31	37	49	1	187	13	351	
	%8.8	%0.6	%8.8	%10.5	%14.0	%0.3	%53.3	%3.7	%100.0	
Ki Kare= 31.883				sd= 7			p=0.000			

Çizelge. 3.2.4.1.'den de görüldüğü üzere öğrencilerin cinsiyetleri izledikleri program türlerini etkilemektedir. Yani kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin izledikleri program türleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir [$p<0.05$]. Elde edilen bulgular incelendiğinde erkek öğrencilerin %10.6'sı haber ve belgesel programlarını izlerken kız öğrencilerin %6'sı haber ve belgesel programlarını izlemektedir. Erkek öğrencilerin %12.5'i, kız öğrencilerin ise %3'ü çizgi film; erkek öğrencilerin %18'i, kız öğrencilerin de %7.4'ü spor ve yarışma programları izlemektedir. Kız öğrencilerin %67.5'i, erkek öğrencilerin de %44.5'i dizileri; kız öğrencilerin %14'ü, erkek öğrencilerin de %8.3'ü müzik ve eğlence programları izlemektedir. Burada "diğer" ile kastedilen program türleri ise öğrencilerin ölçekte belirtilmiş 7 program türü dışında izledikleri program türlerini (din ve moral programları, magazin v.b.) ifade etmektedir.

3.2.5. Öğrencilerin televizyonda izledikleri program türleri sınıf düzeylerine bağlı olarak farklılık göstermekte midir? Öğrencilerin televizyonda izledikleri program türlerinin sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla ki-kare testi yapılmış ve sonuçlar, Çizelge 3.2.5.1'de verilmiştir.

Çizelge. 3.2.5.1. Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri İle İzledikleri Program Türleri Arasındaki Farklılıklara İlişkin Bulgular

Cinsiyet	haber ve belgesel	sağlık	çizgi film	müzik ve eğlence	spor ve yarışma	reklamlar	diziler	diğer	TOPLAM	
7. sınıf (sayı)	16	2	18	14	34	0	94	2	180	
(yüzde)	%8.9	%1.1	%10.0	%7.8	%18.9	%0.0	%52.2	%1.1	%100.0	
8. sınıf (sayı)	15	0	13	23	15	1	93	11	171	
(yüzde)	%8.8	%0.0	%7.6	%13.4	%8.8	%0.6	%54.4	%6.4	%100.0	
TOPLAM	31	2	31	37	49	1	187	13	351	
	%8.8	%0.6	%8.8	%10.5	%14.0	%0.3	%53.3	%3.7	%100.0	
Ki Kare= 19.413				sd= 7			p= 0.007			

Çizelge. 3.2.5.1 incelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile izledikleri program türleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir [$p<0.05$]. 7. sınıf öğrencilerinin %10'nu çizgi film, %18.9'u da spor ve yarışma programlarını izlerken, 8. sınıf öğrencilerinde bu program türlerini izleyenlerin oranları ise sırasıyla %7.6 ve %8.8'dir. 8.

sınıf öğrencilerinin de %13.4'ü müzik ve eğlence programları izlerken 7.sınıf öğrencilerinin %7.8'i müzik ve eğlence programlarını izlemektedir. 8. sınıf öğrencilerinin %54.4'ü dizi izlemektedirken bu oran 7.sınıf öğrencilerinde %52.2'dir. Haber programlarını ve belgeselleri, sağlık programlarını ve reklamları izleyen 7.sınıf öğrencilerinin oranları bu program türlerini izleyen 8. sınıf öğrencilerinin oranlarına yakındır.

3.2.6. Öğrencilerin televizyonda izledikleri programa kimler karar vermektedirler? Öğrencilerin televizyonda izledikleri program türlerine kimlerin karar verdiğine ilişkin bulgular Çizelge 3.2.6.1'de verilmiştir.

Çizelge 3.2.6.1. Öğrencilerin İzledikleri Programa Karar Verenler

	f	%
Ben	172	49.0
Annem- Babam	124	35.3
Öğretmenim	1	0.3
Diğer	54	15.4
Toplam	351	100.0

Çizelge 3.2.6.1'e baktığımızda öğrencilerin yarıya yakınının izledikleri programa kendilerinin karar verdikleri görülmektedir (%49.0). Bunun yanı sıra öğrencilerin izledikleri programa öğrencilerin anne ve babalarının da yüksek oranda etki ettiklerini söylenebilir (%35.3).

3.2.7. Öğrencilerin televizyon izleme nedenleri nelerdir? Öğrencilerin televizyon izleme nedenlerine ilişkin bulgular Çizelge 3.2.7.1'de verilmiştir.

Çizelge 3.2.7.1. Öğrencilerin Televizyon İzleme Nedenlerine İlişkin Bulgular

TV İZLEME NEDENLERİ	Tamamen katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim yok		Katılıyorum		Tamamen katılıyorum		X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
EĞLENCE KAYNAKLI NEDENLER											3.5299	0.9597
İzlemesi zevk veriyor	37	10.5	18	5.1	38	10.8	133	37.9	125	35.6	3.8291	126124
Neşelendiriyor	30	8.5	25	7.1	55	15.7	128	36.5	113	32.2	37664	12175
Televizyon izlemekten hoşlanıyorum	34	9.7	22	6.3	31	8.8	143	40.7	121	34.5	38405	12387
Çok canlı ve renkli	36	10.3	43	12.3	80	22.8	99	28.2	93	26.5	34843	12825
Eğlence ihtiyacımı gideriyor	46	13.1	62	17.7	60	17.1	95	27.1	88	25.1	33333	13670
Dinlendiriyor	67	19.1	73	20.8	84	23.9	73	20.8	54	15.4	29259	13396
KAÇIŞ KAYNAKLI NEDENLER											2.8866	0.9597
Yalnız kalmıyorum	83	23.6	60	17.1	74	21.1	63	17.9	71	20.2	29402	14518
Günün stresinden kurtarıyor	67	19.1	60	17.1	70	19.1	87	24.8	67	19.1	30769	13948
Özellikle sıkıldığımda zamanın geçmesine yardım ediyor	43	12.3	39	11.1	46	13.1	109	31.1	114	32.5	36040	13606
Yapacak daha iyi bir şeyim yok	155	44.2	87	24.8	55	15.7	27	7.7	27	7.7	20997	12621
Boş zamanlarımı değerlendirmeme yardımcı oluyor	93	26.5	76	21.7	66	18.8	71	20.2	45	12.8	27123	13835
MORAL- DESTEK KAYNAKLI NEDENLER											2.8476	0.9214
Arkadaşlar arasında sohbet konularına yabancı kalmıyorum	64	18.2	39	11.1	70	19.9	85	24.2	93	26.5	32963	14355
Hayata bakış açımı değiştiriyor	80	22.8	69	19.7	72	20.5	77	21.9	53	15.1	28689	13856

◆ Salih Zeki Genç / Fatih Güner

Benimle aynı sorunları paylaşan insanlar olduğunu öğreniyorum	74	21.1	42	12.0	73	20.8	89	25.4	73	20.8	31282	14275
Dini duygularımı güçlendiriyor	123	35.0	57	16.2	87	24.8	45	12.8	39	11.1	24872	13708
Toplumdan uzaklaşmamış oluyorum	90	25.6	52	14.8	66	18.8	83	23.6	60	17.1	29174	14468
Uyuşukluktan kurtanıyor	127	36.2	67	19.1	87	24.8	34	9.7	36	10.3	23875	13324
ENFORMASYON KAYNAKLI NEDENLER											4.0180	1.1364
Dünyada neler olup bittiğini öğreniyorum	35	10.0	17	4.8	27	7.7	85	24.2	187	53.3	40598	13047
Ülkemde neler olup bittiğini öğreniyorum	33	9.4	16	4.6	28	8.0	83	23.6	191	54.4	40912	12841
Beni ilgilendiren konularda bilgi sahibi oluyorum	33	9.4	25	7.1	40	11.4	98	27.9	155	44.2	39031	12969
ALIŞKANLIKLARDAN KAYNAKLI NEDENLER											2.9069	1.0721
Orada açık durumu ve izleniyor	97	27.6	69	19.7	80	22.8	56	16.0	49	14.0	26985	13889
Alışkanlık oldu artık	87	24.8	65	18.5	64	18.2	69	19.7	66	18.8	28917	14559
Ailece bir arada oluyorum	80	22.8	39	11.1	68	19.4	80	22.8	84	23.9	31396	14815

Çizelge 3.2.7.1’de öğrencilerin televizyon izleme nedenlerine ilişkin bulgulara baktığımızda ilk olarak öğrencilerin televizyonu enformasyon (bilgi edinme) kaynaklı nedenlerden izlediklerini ortaya koyan ifadelere verdikleri cevapların ortalamasının ($X=4.0180$), diğer nedenlerin kaynaklarının ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Çizelge dikkatli incelendiğinde öğrencilerin televizyon izlemekten zevk aldıkları için televizyon izledikleri görülmektedir. Çünkü “izlemesi zevk veriyor” şeklindeki televizyon izleme nedenine öğrencilerin %37.9’u “katılmıyorum”, %35.6 “tamamen katılmıyorum” biçiminde yanıt vermişlerdir. Moral destek kaynaklı televizyon izleme nedenlerinden birini ifade eden “dini duygularımı güçlendiriyor” şeklindeki ifadeye ise 123 öğrenci (% 35.0) “tamamen katılmıyorum”, 57 öğrenci de (%16.2) “katılmıyorum” şeklinde yanıt vermiştir. Buradan öğrencilerin dini duygularını güçlendirmek amaçlı televizyon izlemedikleri söylenebilir. Eğlence kaynaklı nedenlerin ortalamalarına baktığımızda öğrencilerin televizyonu eğlenmek amacıyla izledikleri söylenebilir. Kaçış kaynaklı nedenlerin ortalamalarına baktığımızda öğrenciler için aynı durum söz konusu değildir. Kaçış kaynaklı televizyon izleme nedenleri ilgili ifadelerle öğrenciler genel olarak “fikrim yok” şeklinde cevap vermişlerdir. Aynı durum moral- destek ve alışkanlıklardan kaynaklı televizyon izleme nedenleri için de geçerlidir. Kısacası araştırmaya katılan öğrenciler için “genel olarak eğlenmek ve bilgi edinmek amacıyla televizyon izlemektedirler” denilebilir.

3.2.8. Öğrencilerin televizyon izleme nedenleri sınıf değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Öğrencilerin televizyon izleme nedenlerinin sınıf değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için t testi yapılmış ve sonuç Çizelge 3.2.8.1’de verilmiştir.

Çizelge. 3.2.8.1. Öğrencilerin Sınıf Düzeyleri İle Televizyon İzleme Nedenleri Arasındaki Farklılıklara İlişkin Bulgular

	Sınıf	N	\bar{X}	SS	Sd	t	Anlamlılık Düzeyi
Eğlence	7. sınıf	180	3.4509	0.9876	349	-1.585	0.942
	8. sınıf	171	3.6131	0.9251	348.932		
Kaçış	7. sınıf	180	2.8033	0.9269	349	-1.789	0.674
	8. sınıf	171	2.9743	0.8594	348.797		
Moral	7. sınıf	180	2.7926	0.9529	349	-1.148	0.289
	8. sınıf	171	2.9055	0.8862	348.844		
Enformasyon	7. sınıf	180	4.0870	1.1473	349	-1.168	0.957
	8. sınıf	171	3.9454	1.1235	348.676		
Alışkanlık	7. sınıf	180	2.7907	1.1226	349	-2.093	0.135
	8. sınıf	171	3.0292	1.0051	347.794		

Çizelge 3.2.8.1'den de görüldüğü üzere öğrencilerin eğlence kaynaklı televizyon izleme nedenleri ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$t_{(349-1.585)}$, $p>0.05$]. Yani 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin eğlence amaçlı televizyon izleme nedenleri benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin kaçış nedenli televizyon izleme nedenleri ile sınıf düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$t_{(349-1.789)}$, $p>0.05$]. Burada da 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kaçış amaçlı televizyon izleme nedenleri benzerlik göstermektedir. Aynı şekilde öğrencilerin moral- destek nedenli televizyon izleme nedenleri ile sınıf düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık görülmemekte, 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin moral- destek amaçlı televizyon izleme nedenleri benzerlik göstermektedir [$t_{(349-1.148)}$, $p>0.05$]. Araştırmaya katılan öğrencilerin enformasyon (bilgi edinme) nedenli televizyon izleme nedenleri ile sınıf düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$t_{(349-1.168)}$, $p>0.05$]. Bu durum 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin enformasyon amaçlı televizyon izleme nedenlerinin benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Son olarak da öğrencilerin alışkanlıklarından kaynaklanan televizyon izleme sebepleri ile sınıf düzeyleri arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir [$t_{(349-2.093)}$, $p>0.05$].

3.2.9. Öğrencilerin televizyon izleme nedenleri cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Öğrencilerin televizyon izleme nedenlerinin cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için t testi yapılmış ve sonuç, Çizelge 3.2.9.1'de verilmiştir.

Çizelge. 3.2.9.1. Öğrencilerin Cinsiyetleri İle Televizyon İzleme Nedenleri Arasındaki Farklılıklara İlişkin Bulgular

	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	t	Anlamlılık Düzeyi
Eğlence	kız	135	3.4877	0.8645	349	-0.652	0.091
	erkek	216	3.5563	1.0158	317.629		
Kaçış	kız	135	2.7644	0.8136	349	-2.025	0.048*
	erkek	216	2.9630	0.9399	314.423		
Moral	kız	135	2.6840	0.8194	349	-2.653	0.070
	erkek	216	2.9498	0.9677	318.570		
Enformasyon	kız	135	3.9605	1.0981	349	-0.750	0.305
	erkek	216	4.0540	1.1608	296.430		
Alışkanlık	kız	135	2.6617	1.0041	349	-3.440	0.271
	erkek	216	3.0602	1.0869	301.385		

*pkaçış<0.05

Çizelge 3.2.9.1 incelendiğinde öğrencilerin eğlence, moral, enformasyon ve alışkanlık kaynaklı televizyon izleme nedenleri ile öğrencilerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Kaçış kaynaklı televizyon izleme nedenlerinde ise kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark görülmektedir [$t_{(349)} -2.025$ / $p<0.05$]. Kaçış kaynaklı televizyon izleme nedenlerinde erkekler lehine anlamlı bir fark görülmektedir. Erkeklerin televizyonu kaçış kaynaklı izleme nedenlerinin ortalaması ($X=2.9630$), kızların televizyonu kaçış kaynaklı izleme nedenlerinin ortalamasından ($X=2.7644$) daha yüksektir. Yani araştırma kapsamındaki erkek öğrenciler, “yalnız kalmıyorum”, “günün stresinden kurtarıyor”, “özellikle sıkıldığımda zamanın geçmesine yardım ediyor”, “yapacak daha iyi bir şeyim yok” ve “boş zamanlarımı değerlendirmeme yardımcı oluyor” şeklindeki nedenlerden dolayı televizyon izlemeye kız öğrencilerden daha fazla yönelmektedirler.

3.2.10. Öğrencilerin televizyon izleme nedenleri ebeveyn eğitim düzeyleri-ne bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Bu araştırma sorusuna cevap verebilmek için F testi (Anova) yapılmış ve sonuçlar, Çizelge 3.2.9.10.1’de ve Çizelge 3.2.9.10.2’de verilmiştir.

Çizelge. 3.2.10.1. Öğrencilerin Televizyon İzleme Nedenleri İle Baba Eğitim Seviyeleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi
Eğlence	Gruplar Arası	4.291	4	1.073	1.167	0.325
	Gruplar İçi	318.089	346	0.919		
	Toplam	322.380	350			
Kaçış	Gruplar Arası	0.462	4	0.116	0.142	0.966
	Gruplar İçi	281.465	346	0.813		
	Toplam	281.927	350			

İlköğretim 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Televizyon İzleme Profili (Çanakale İli Örneği) ◆

Moral	Gruplar Arası	2.484	4	0.621	0.729	0.573
	Gruplar İçi	294.667	346	0.852		
	Toplam	297.151	350			
Enformasyon	Gruplar Arası	7.095	4	1.774	1.379	0.241
	Gruplar İçi	444.902	346	1.286		
	Toplam	451.997	350			
Alışkanlık	Gruplar Arası	3.829	4	0.957	0.831	0.506
	Gruplar İçi	398.465	346	1.152		
	Toplam	402.293	350			

Çizelge 3.2.9.10.1'den elde edilen bulgulara göre öğrencilerin eğlence kaynaklı televizyon izleme nedenleri ile baba eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılık görülmemektedir [$F_{(4-346)}= 1.167$ ve $p>0.05$]. Bir başka ifadeyle öğrencilerin baba eğitim seviyeleri hangi düzeyde olursa olsun eğlence kaynaklı televizyon izleme nedenleri arasında herhangi bir farklılık olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin kaçış kaynaklı televizyon izleme nedenleri ile baba eğitim düzeyleri arasında da anlamlı farklılık görülmemektedir [$F_{(4-346)}= 0.142$ ve $p>0.05$]. Yani öğrencilerin baba eğitim seviyeleri hangi düzeyde olursa olsun kaçış kaynaklı televizyon izleme nedenleri arasında herhangi bir farklılık olmadığı görülmektedir. Moral kaynaklı televizyon izleme nedenleri ile baba eğitim düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık yoktur [$F_{(4-346)}= 0.729$ ve $p>0.05$]. Bu durum öğrencilerin baba eğitim seviyelerinin hangi düzeyde olursa olsun moral kaynaklı televizyon izleme nedenleri arasında herhangi bir farklılık olmadığını göstermektedir. Enformasyon kaynaklı televizyon izleme nedenleri ile baba eğitim düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(4-346)}= 1.379$ ve $p>0.05$]. Alışkanlıklardan kaynaklanan televizyon izleme nedenleri ile baba eğitim düzeyleri arasında da diğerleri gibi anlamlı bir farklılık görülmemektedir [$F_{(4-346)}= 0.831$ ve $p>0.05$].

Çizelge. 3.2.10.2. Öğrencilerin Televizyon İzleme Nedenleri İle Anne Eğitim Seviyeleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Bulgular

		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık Düzeyi
Eğlence	Gruplar Arası	6.398	4	1.599	1.751	0.138
	Gruplar İçi	315.983	346	0.913		
	Toplam	322.380	350			
Kaçış	Gruplar Arası	2.497	4	0.624	0.773	0.543
	Gruplar İçi	279.431	346	0.808		
	Toplam	281.927	350			
Moral	Gruplar Arası	0.308	4	7.693	0.090	0.986
	Gruplar İçi	296.843	346	0.858		
	Toplam	297.151	350			
Enformasyon	Gruplar Arası	8.644	4	2.161	1.379	0.153
	Gruplar İçi	443.352	346	1.286		
	Toplam	451.997	350			
Alışkanlık	Gruplar Arası	2.135	4	0.534	0.831	0.764
	Gruplar İçi	400.158	346	1.152		
	Toplam	402.293	350			

Çizelge 3.2.9.10.2’den elde edilen bulgulara göre öğrencilerin eğlence kaynaklı televizyon izleme nedenleri ile anne eğitim düzeyleri arasında; öğrencilerin kaçış kaynaklı televizyon izleme nedenleri ile anne eğitim düzeyleri arasında; moral kaynaklı televizyon izleme nedenleri ile anne eğitim düzeyleri arasında; anlamlı farklılık görülmemektedir. Aynı şekilde enformasyon kaynaklı televizyon izleme nedenleri ile anne eğitim düzeyleri arasında ve alışkanlıklardan kaynaklanan televizyon izleme nedenleri ile anne eğitim düzeyleri arasında da anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Yani anne eğitim durumu ne olursa olsun öğrenciler benzer nedenlerden dolayı televizyon izlemektedir.

3.2.11. Öğrenciler, televizyonda hangi tür programların daha faydalı olduğunu düşünmektedirler? Öğrencilerin program türlerinin faydalılığına ilişkin görüşleriyle ilgili bulgular Çizelge 3.2.11.1’de verilmiştir.

Çizelge 3.2.11.1. Öğrencilerin Faydalı Olduklarını Düşündükleri Programlara İlişkin Bulgular

Program Türleri	N	%
haber	108	30.8
sağlık	34	9.7
çizgi film	4	1.1
müzik- eğlence	15	4.3
spor	17	4.8
yarışma	44	12.5
din ve moral	5	1.4
dizi	23	6.6
belgesel	94	26.8
diğerleri	7	2.0
Toplam	351	100.0

Çizelge 3.2.11.1. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin 108’nin (%30.8) haber programlarını, 94’ünün (%26.8) belgeselleri, 44’ünün (%12.5) yarışma programlarını, 34’ünün (%9.7) de sağlık programlarını faydalı olarak düşündüklerini görmekteyiz. Buradan hareketle araştırmaya katılan öğrencilerin bilgi edinmeye önem verdikleri söylenebilir. Çizelge 3.2.7.1’de enformasyon kaynaklı televizyon izleme nedenlerine ilişkin görüşlerin de diğer televizyon izleme nedenlerinden yüksek olması (X= 4.0180) da bu bulguyu destekler niteliktedir.

3.2.12. Öğrencilerin en çok izledikleri televizyon kanalları hangileridir? Öğrencilerin en çok izledikleri televizyon kanallarına ilişkin bulgular Çizelge 3.2.12.1.’de verilmiştir.

Çizelge 3.2.12.1. Öğrencilerin En Çok İzledikleri Televizyon Kanallarına İlişkin Bulgular

Kanallar	N	%
Show Tv	48	13.7
Kanal D	123	35.0
Atv	67	19.1
Fox Tv	18	5.1
Diğerleri	95	27.1
Toplam	351	100.0

Yukarıdaki çizelge incelendiğinde en çok izlenen televizyon kanalının Kanal D olduğu görülmektedir (%35). Kanal D'yi, Atv (%19.1) ve Show Tv (%13.7) izlemektedir. Diğer kanallar, Star tv, Samanyolu Tv, Kanal 7, Kanal 1, TRT 1, yerli ve yabancı müzik kanalları ile çeşitli spor ve çocuk kanallarından oluşmaktadır. Tüm bu diğer kanalları izleyen öğrencilerin Kanal D'yi izleyen öğrencilerden az olması dikkat çekicidir.

3.2.13. Öğrencilerin en çok izledikleri televizyon dizileri hangileridir? Öğrencilerin en çok izledikleri televizyon dizilerine ilişkin bulgular Çizelge 3.2.13.1'de verilmiştir.

Çizelge 3.2.13.1. Öğrencilerin En Çok İzledikleri Televizyon Dizilerine İlişkin Bulgular

Kanallar	f	%
Arka Sokaklar	35	10.0
Adanalı	62	17.7
Aşk-ı Memnu	12	3.4
Arka Sıradakiler	20	5.7
Melekler Korusun	16	4.6
Dudaktan Kalbe	2	0.6
Tek Türkiye	3	0.9
Küçük Kadınlar	13	3.7
Yaprak Dökümü	3	0.9
Elveda Rumeli	10	2.8
Avrupa Yakası	25	7.1
Kurtlar Vadisi Pusu	52	14.8
Kavak Yelleri	27	7.7
Diğerleri	62	17.7
Dizi izlemiyor	9	2.6
Toplam	351	100.0

Çizelge 3.2.13.1'e baktığımızda "Adanalı" (%17.7), "Kurtlar Vadisi Pusu" (%14.8), "Avrupa Yakası" (%7.1), "Arka Sıradakiler" (%5.7) isimli dizilerin öğrencilerin en çok izledikleri diziler olduğunu görmekteyiz. Çizelge 3.2.13.1'de dikkat çeken bir nokta da en fazla izlenen "Adanalı" isimli dizinin "diğerleri" ile aynı oranda izlenilmesidir (%17.7). "Diğerleri" ile ifade edilmek istenen, çizelge 3.2.13.1'de verilen 13 dizi dışındaki dizilerdir.

4. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde araştırmanın sonuçları ve sonuçlarla ilgili yorumlar araştırma sorularının sıralanışına göre sırayla yer almaktadır.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin 216'sının (%61.5) evindeki televizyon sayısı 1'den fazladır. Belviranlı ve diğerleri (2008)'nin "Annelerin Televizyon İzleme Konusundaki Davranışları ve Akıllı İşaretler" isimli çalışmalarında da evlerinde 1'den fazla televizyon olan aileler %64.4'lük bir kesimi oluşturmaktadır. Bu çalışmada evinde televizyon bulunmayan 2 öğrenci bulunmaktadır (%0.6). Günümüzde bilgisayarın ulaştığı konuma rağmen televizyonun günlük hayattaki önemini halen koruduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilerin 143'ü (%40.7) haftanın her günü televizyon izlemektedirler. Araştırmaya katılan tüm öğrenciler televizyon izlemektedirler. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin 155'i (% 44.2) televizyonu "düzensiz" olarak izlediklerini yani günün belirli saatlerinde düzenli olarak televizyon izlemediklerini ifade etmişlerdir. Fakat bunun dışında en fazla televizyon izlenen saat aralığı 21.00- 23.00 arasındadır (%19.9). Dizilerin en çok izlenen program türleri olmaları ve genelde televizyon dizilerinin ana yayın kuşağında (20.00- 22.59) yayınlanmaları, en çok televizyon izlenen saat aralığının 21.00- 23.00 saatleri olmasına neden olmuş olabilir. Televizyon izleme süreleri ele alındığında 112 öğrencinin (%31.9) günde ortalama 2- 3 saat arasında, 87 öğrencinin (% 24.8) de günde ortalama 1- 2 saat arasında televizyon izlediği görülmektedir. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) (2007), çocukların yılda 900 saatini okulda, 1500 saatini ekran karşısında geçirdiğini ifade etmektedir. Çocuklara günde 2 saatten fazla televizyon izletilmemesi, 2 yaşından küçüklere mümkün olduğunca televizyon izletilmemesi ve çocukların televizyonu anne- baba gözetiminde izlemeleri bir gerekliliktir (Amerikan Pediatri Akademisi, 2001'den aktaran; Belviranlı ve diğerleri, 2008, 192). Bu çalışmada 2 saatten az televizyon izleyen 150 öğrenci (%42.7) olduğu görülmekte, büyük çoğunluğun (%57.3) 2 saatten fazla televizyon izlediği görülmekte bu öneriye (günde 2 saatten fazla televizyon izlenmemesi), araştırma kapsamına alınan öğrenciler tarafından uyulmadığı görülmektedir. Burada anne ve babaların daha aktif bir konuma geçip çocuklarının hayatlarını planlamada yardımcı olmaları gerekmektedir. Bu durumdan "çocukların televizyon izlememeleri gerektiği" gibi bir yargıya şüphesiz ulaşamayız ama anne ve babaların "aktif aracılık" düşüncesiyle televizyonu kontrol altına almaları ve çocukları 2 saat televizyon izleme süresiyle kısıtlamaları gerekmektedir.

Öğrencilerin 187'si (%53.3) dizi izlemeyi tercih etmektedirler. Televizyon dizilerini spor- yarışma programları (%14), müzik- eğlence programları (%10.5), çizgi filmler (%8.8) ve haber- belgesel (%8.5) programları takip etmektedir. Bu sonucun Cesur ve Pakler (2007)'in "Televizyon ve Çocuk: Çocukların TV programlarına İlişkin Tercihleri" isimli çalışmasındaki "çocukların 10 yaşına kadar çizgi film izleme oranında artış görülmekte; 10 yaşından itibaren de çizgi filmin yerini dizilerin aldığı görülmekte" bulgusu tarafından da desteklenir nitelikte olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile izledikleri program türleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir. Erkek öğrencilerden haber ve belgesel, çizgi film, spor ve yarışma programlarını izleyenlerin oranları, kız öğrencilerden bu program türlerini izleyenlerin oranlarından daha fazladır. Kız öğrenciler de müzik ve eğlence programları ile dizileri erkek öğrencilere göre daha fazla tercih etmektedirler.

Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile izledikleri program türleri arasında anlamlı farklılık görülmektedir. 7. sınıf öğrencilerinden çizgi film, spor ve yarışma programlarını izleyenlerin oranları, bu program türlerini 8. sınıf öğrencileri içerisinde izleyenlerin oranlarından daha fazladır. 8.sınıf öğrencilerinden de müzik ve eğlence programları ile dizileri izleyenlerin oranları 7.sınıf öğrencilerinden bu programları izleyenlerin oranlarından daha yüksektir. Haber programları- belgeseller, sağlık programları ve reklamlarda ise izlenme oranları açısından sınıf düzeyleri bazında gözle görülür bir fark görülmemektedir.

Öğrencilerin yarıya yakınının izledikleri programa kendilerinin karar verdikleri görülmektedir (%49.0). Bu durum, ergenlik dönemine (12- 20 yaş) girmiş bulunan bu öğrencilerin bu dönemde bağımsız hareket etme çabasının da bir sonucu olabileceği gibi anne ve babaların çocuklarının televizyon izleme durumlarını umursamadıklarından da kaynaklanabilir.

Araştırmaya katılan öğrenciler, genel olarak eğlenmek ve bilgi edinmek amacıyla televizyon izlediklerini belirtmektedirler. Zaten öğrencilerin program türlerinin faydalılığına ilişkin görüşleri (11. araştırma sorusu) de bu durumu destekler niteliktedir.

Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile televizyon izleme nedenleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bu durumun ilköğretim 7.sınıf ve ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin benzer gelişim özelliklerini taşımalarından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Öğrencilerin 108'nin (%30.8) haber programlarının, 94'ünün (%26.8) belgesellerin, 44'ünün (%12.5) yarışma programlarının, 34'ünün (%9.7) de sağlık programlarının faydalı olduğunu düşündükleri görülmektedir. Dizilerin faydalı olduğunu düşünen 23 öğrenci (%6.6) olmasına rağmen izlenen program türleri arasında dizilerin ilk sırayı aldığını daha önce de belirtmiştik. Bu durum, tutum, değer ve davranışların her zaman aynı paralelde olmayacağını ortaya koymakla birlikte "her akşama bir dizi düşmesi" durumundan da kaynaklanabilir. Nitekim gün içerisindeki televizyon izleme saati aralıklarına bakıldığında öğrencilerin en çok 21.00- 23.00 saatleri arasında televizyon izledikleri görülmektedir. Bu saat aralığı da ana yayın kuşağı denen zaman aralığına denk gelmektedir. Ana yayın kuşakları izleyici sayısının en fazla olduğu ve televizyon kanallarının da diğer saatlere göre daha fazla önemsedikleri kısacası televizyon kanalları arasında rekabetin arttığı saatlerdir. Herhangi bir dizinin bir televizyon kanalında izleyiciler tarafından yüksek oranda izlenmesi diğer kanallarda da dizilere yer verilmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla ebeveynlerin ve çocukların bu saatlerde istemeden de olsa dizi izlemeleri kaçınılmaz olabilir.

Örnekleme katılan öğrencilerin görüşlerine göre en çok izlenen televizyon kanalının Kanal D olduğu görülmektedir (%35). Kanal D'yi, Atv (%19.1) ve Show Tv (%13.7) izlemektedir. Bu duruma araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlasının (%53.3) en çok televizyon dizilerini izlemelerinin, televizyon dizilerine yukarıda adı geçen kanallarda sıkça yer verilmesinin neden olduğu söylenebilir.

"Adanalı" (17.7), "Kurtlar Vadisi Pusu" (%14.8), "Avrupa Yakası" (%7.1), "Arka Sıradakiler" (%5.7) isimli dizilerin öğrencilerin en çok izledikleri diziler oldu-

ğunu görmekteyiz. En çok izlenen dizilerden “Adanalı” ve “Kurtlar Vadisi” dizilerinin şiddet içerikli diziler gibi görünmesine rağmen bu dizilerin iletilerinin medya okuryazarlığı bağlamında incelenmesi gerekmektedir. Bu noktadan sonra bu yaş grubu öğrencilerin en çok izledikleri bu diziler hakkında yorum yapmak daha sağlıklı olacaktır. Çünkü görünürde bu dizilerin şiddet içerikli diziler olması ve medyanın bu tür şiddet öğeleriyle geniş kitlelere ulaştığı ülkemizin bir gerçeği de olsa bir medya aracının tüm mesajlarının eleştirel düşünme süzgecinden geçirilmesi sonucunda bu konuda daha yerinde yorumlamalar yapılabilir.

Kaynakça

- AKAR, İhsan (2002). “Aile İçi İlişkilerin Değişiminde Televizyonun Etkisi (Afyon Örneği)”. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kütahya.
- ANIK, Cengiz (2003). **Bilgi Fabrikaları ve Müşteriler**, Altın Küre Yayınları, Ankara.
- BELLİĞÜÇÜK, Fatma Ö. (2004). “Medyanın Aile Kurumu Açısından Okuması: Biz Evleniyoruz Programı Örneği”, **Aile ve Toplum**, 2(7), 91- 95.
- BELVİRANLI, S., CERİTOĞLU, K., BİLGİN, Ç., BAYRAKTAR, F., BULUT, H., VAİZOĞLU, S. A. ve diğer. (2008). “Annelerin Televizyon İzleme Konusundaki Davranışları ve Akıllı İşaretler”, **TAF Preventive Medicine Bülteni**, 7(3), 191- 198. Erişim Tarihi: 02.01.2009, http://www.korhek.org/khb/khb_007_03-191.pdf.
- CESUR, Sevim ve Oya PAKER. (2007). “Televizyon ve Çocuk: Çocukların TV Programlarına İlişkin Tercihleri”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 6(19), 106- 125. Erişim Tarihi: 20.11.2008, www.nuveforum.net/attachments/4876d1215854108-19106-125-pdf.
- ÇAKIR, Vedat (2005). “Bir Sosyal Etkinlik Olarak Eğlence ve Televizyon (Konya Örneği)”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 13, 123- 143. Erişim Tarihi: 28.10.2008, http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/Vedat%20ÇAKIR/123-142.pdf.
- KARASAR, Niyazi (2007). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Nobel Yayın Dağıtım, On yedinci baskı, Ankara.
- METE, Mehmet (1999). **Televizyon Yayınlarının Türk Toplumunu Üzerindeki Etkisi**, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- MUTLU, Erol (1991). **Televizyonu Anlamak**, Gündoğan Yayınları, Ankara.
- _____ (1999). **Televizyon ve Toplum**, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Ankara.
- ÖZCAN, Mustafa (1986). “Kitle Haberleşme Vasıtaları ve Eğitim”, Erişim Tarihi: 18.01.2009, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/518/6492.pdf>.
- ÖZDİN, Aslı (2003). “Günümüz Türkiye’sinde Yerli Televizyon Dramalarında Erkek Kimliğinin Sunumu”, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir.
- RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU (2007). İlköğretim Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretmen El Kitabı. Erişim Tarihi: 26.12.2008, <http://van.meb.gov.tr/yararli/OgretmenElKitabi.pdf>.
- SADİ, Esra (2007). “Ergenlerin Kimlik Oluşturma Sürecine Televizyon Programlarının Etkileri (Denizli İli Tavas İlçesi Örneği)”. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- YILMAZ, Zeynep A. (2006). “Aile İçi İletişimde Televizyonun Rolü”, Erişim Tarihi: 25.12.2008, <http://www.shcek.gov.tr/Yayinlar/Sempozyum/UI.Sos.Hiz.SempozyumKitabi.pdf>.

TV VIEWING PROFILE OF STUDENTS OF PRIMARY SCHOOL GRADE 7th AND 8th (SAMPLE: CANAKKALE PROVINCE)

Salih Zeki GENÇ*

Fatih GÜNER**

Abstract

Television is more than a box or plasma that we see. Since the effects of TV are argued, it has been said that TV has many negative effects on society as seen it is a silence and blameless mass media instrument. It is known that the effects of TV on children are topics in researches. In this study, it is aimed to emerge out TV viewing profiles of the primary school students at the grade of 7th and 8th. It is thought that setting the profiles of the children spending before the TV will shed light on same kind researches and guide parents. The students of primary schools in the central district of Çanakkale and in the township Biga compose the universe of this study. According to the findings of the research, 216 of the people have more than one television in their house. When analysed TV viewing duration, 112 participants watch it between 2-3 hours, 87 participants watch between 1-2 hours on average.

Key Words: Active instrumental, prime-time, primary school, uses and gratifications theory, TV viewing profile

* Asst. Prof. Dr., Çanakkale 18 Mart University, Faculty of Education, Çanakkale

** Teacher, Kozçeşme Primary School- Biga/ Çanakkale